

Original Research

Investigation and Interpretation of the Views Introduced in the Cinema about Romantic Marriage Based on Sternberg's Theory of Love

Samaneh Sadat Sadidpour*¹ Mansureh Zarean²

¹ Phd, Social problems of Iran, Kharazmi University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

sama.sadid@gmail.com

² Department of Social Sciences and Population Studies, Women's Research Center, Alzahra University, Tehran, Iran.

Background and Purpose

One of the main tasks of sociology is to investigate various transformations. It seems that the constituent elements of a successful marriage are love, good communication, commitment, understanding, concern, caring for each other and being together (Shojaei, 2018; Salarifar, 2018). In addition, establishing intimate communication, conveying feelings and thoughts, and expressing needs is the solution to problems in marital relationships, which is only possible with self-preservation and commitment to the marital relationship. Even in foreign research, it is emphasized that husband and wife reach satisfaction when they are close enough in their relationship and have mutual empathy in the face of the problems that arise in their life (Eser et al., 2014). Loyalty to the family and its members is important during times of sadness and happiness and in pleasant and unpleasant events of life (Tillie & Plummer, 2013). Apart from love, the sense of continuity found in attractions and limitations is also important (Nelson et al., 2011). In order for a couple to have a romantic, long-term and successful relationship, both of them are important (Good, 2014). In this regard, Sternberg introduces eight types of love with the three factors of commitment, affection, and intimacy along with passion. He considers perfect love as a love that includes commitment, intimacy, and passion (Sternberg, 1986). Inside the country, however, the conducted studies warn that there are undeveloped beliefs about romantic love; contrary to the fact that a husband and his wife live together, they may have a cold relationship, and indifference reigns

between them (Badran et al., 2006). Also, because the relationship between a man and a woman is of an emotional type, women are more harmed in case the relationship is strained (Khemettgazar, 2007). Many studies in the field of divorce have referred to the increasing rate of emotional divorce. But what happens when a romantic relationship leads to an emotional divorce or worse? According to the studies carried out so far, the media are one of the factors affecting marital relationships (Nakhshbandi et al., 2001; Mozafarinia & Ghasemipour, 2017). Considering the importance of studying the influence of cinema on socio-cultural and even psychological changes, this study seeks to pay more attention to the influence of cinema on romantic relationships than in the past. While examining different theories about love with Sternberg's view on the types of relationships and presenting a range of romantic relationships, the researchers try to respond to the question 'which type of love in the Iranian cinema is Sternberg interested in?' As for why cinema and the relationships depicted in it have been selected as the subject of this study, it should be pointed out that, according to the research in the field, the sanctity of family has been broken in cinema as a medium which heralds the decline of the family (Mahmoudi, 2013).

The present study seeks to examine the issue of romantic marriage in cinema with a perspective free from prejudice and with a combined quantitative and qualitative approach. To this end according to the purpose defined for the research, namely to examine romantic marriage in movies with an emphasis on Sternberg's theory, and considering the fact that the audience's interest in the home network has gradually increased since 2016 when the Shahrazad series were put on air, three films shot in the first half of the 2010s were reviewed. They were randomly selected from among the movies agreed by the critics, the movies that had cons and pros, and the movies that had strong opponents. The research questions were as follows:

- How are Sternberg's types of love shown in the studied movies?
- How are intimacy, commitment and passion as the three possible components of relationship shown in a marital relationship?
- Does the gender view dominate the perception of love in the films under review?

Method

This study was conducted through a combination of a quantitative content analysis and a phenomenological method. Content analysis is a common method in studies that seek the elements and signs of messages in literary texts, journalistic texts, works of art, and the like. In the present study, based on the logic of content analysis, first, the data were extracted using a reverse questionnaire which the researcher made based on movies. Then, the overt and covert messages in the movies were obtained based on the theoretical framework. In the next stage, a qualitative approach and a phenomenological method were used to qualitatively understand

Sternberg's theory of love in movies. Based on Iran Ticket Website, the movies to study were selected purposefully from the best-selling ones released for more than 15 weeks in the period of 2010-2015. The section criteria included a) being a bestseller (have a sale of more than one billion Tomans), b) being on screen for more than 15 week, c) depicting marital commitment as an important theme, d) having been commented on positively and negatively by critics, and e) showing at least four types of relationship between men and women.

After the selection of the statistical population, *Ceasefire II*, *Sperm Whale*, and *The Sleepless* were selected as the sample to analyze according to the positive and negative opinions of the critics. These films were chosen from the period of 2010-2015 because, since 2014, with the *Shahrazad* series, the influence of the home network on the public audience has gradually increased. The sample was selected by purposeful sampling according to the research criteria. The sampling continued until the data saturation, i.e. once no new data was obtained about the investigated phenomenon. Finally, 18 couples were selected from three films that met the research criteria.

Findings

The traits and types of cinematic love were examined as reported in:

Table 2. Types of relationship based on Sternberg's triangle

Couple	Intimacy	Lust	Obligation	type of love	Type of relationship	Stability of the relationship	Uncommitted person
Taraneh and Khosrow	-	*	*	stupid love	Official	Stable	-
Khosrow and Taraneh	-	*	-	lust	Official	Stable	-
The mother of the Taraneh and the father of the Taraneh	*	*	*	Perfect love	Official	Stable	-
Khosrow's mother and Khosrow's father	-	*	*	stupid love	Official	Stable	-
Khosrow and Noqreh	*	-	*	Companionate love	unofficial	unstable	Khosrow
Firouz and Azar	*	*	-	Emotional love	unofficial	unstable	Firouz
Firouz and Nazgol	*	-	*	Companionate love	unofficial	unstable	Nazgol
Firouz and factory secretary	-	*	*	stupid love	unofficial	unstable	Firouz

Azar and Homan	*	*	-	Emotional love	unofficial	unstable	Azar
Nazgol and Homan	*	*	*	Perfect love	unofficial	unstable	Homan
Nazgol and owner of the passage	-	*	-	lust	unofficial	unstable	owner of the passage
Roya and first wife	-	*	*	stupid love	official	unstable	Roya
Roya and the dentist	-	*	*	stupid love	official	unstable	Roya
Dream and Arjang	*	-	-	Affection	unofficial	stable	Roya
Arjang and first wife	-	-	*	Feigned love	official	unstable	first wife
Arjang father and mother	*	-	*	Companionate love	official	unstable	Arjang's mother
Arjang's mother and his father	-	*	*	Stupid love	official	unstable	Arjang's mother
Arjang's mother and photographe	*	-	-	Affection	unofficial	stable	

In this research, 18 relationships that met the entry criteria were extracted from the reviewed movies. As a result of the data reduction process, 43 primary concepts, six subcategories and the two main categories of imperfect love and perfect love in Sternberg's theory of love were identified in the studied sample. There were also some subsidiary concepts to identify, including emotional love (intimacy and lust), comfort in lust, replacement of honesty with commitment in emot

ional love, feigned intimacy, perfect male love, companionate love were obtained as sub-categories of this study.

Discussion and Conclusion

Through investigating the types of love in the Iranian cinema and examining the selected movies according to the purposefully defined criteria, it was shown that the cinema, or at least what was studied from the cinema, had certain types of love in mind in response to the first research question. Among Sternberg's types of love in movies, emotional love and friendship love are more likely to happen.

Also, among the three phenomena of intimacy, commitment and lust in a marital relationship, the most important one is intimacy, which can be factual or fake. The former is real intimacy on both sides of the relationship, while the latter is established for specific purposes. Factual intimacy shown by women is important for the realization of special goals. What the studied movies present is a fake intimacy, and it is far from pure in relationships.

Here is the basic question of whether the gender considerations in the perception of love dominate the films under review. As a response, according to the studies, perfect love, including passion, commitment and intimacy, is presented only by men. The present study has been conducted from the viewpoint of the movies that illustrate the lack of commitment mainly by women rather than men. In terms of those movies, however, perfect love can be shown in both formal and informal relationships. In general, family and romantic marriage are not important in the studied cinema, but, for cinematographers, honesty in a sincere relationship and the desire of both parties to maintain the relationship are important.

This study could not compare its results with the findings of other studies because there are few film studies of this type and those few have examined film no common criterion. Therefore, the method used in this study is suggested for the cinematography of high-profile domestic and foreign films in various periods, which is necessary for further understanding of the ideas presented to future generations.

Ethical consideration

Compliance with ethical guidelines: All the procedures performed in the study were in accordance with ethical standards

Funding: The current study was not funded by any organization or person.

Authors' contribution: The first author contributed to the writing of the study, and gathering the data. The second author suggest the title. and both authors contribute to the coding and conclusion. Both authors also approved the final draft of the article.

Acknowledgments: We are grateful to all those who helped us in this research.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interests

The data used in this study are included in the text of the article and/or given in the appendices.

Data Availability: To request access, please contact the corresponding author by email.

References

- Shujaei, M.S.. (2008). *An introduction to the psychology of behavior regulation with an Islamic approach*. Qom: Dar al-Hadith [text in persian]
- Good, N. (2004). *Life with Sarkaj Modar (a guide to marital compatibility for women)*. Translated by Foruzandeh Davar Panah. Javane Roshd publishing house, second edition, Tehran. [text in persian]
- Salarifar, M.R. (2016). Psychological foundations of "hijab" and "chastity" with emphasis on Islamic texts. *Two Quarterly Journals of Islamic Studies and Psychology*, 21: 77-106 DOI.10.30471/PSY.2018.1425 [text in persian][link].
- Badran, M., Bagheri, SH., Bankipourfard, A.H, Pasandideh, A, Jokar, M. (2006). *Strategic Thoughts of Women and Family*, Tehran: Secretariat of Strategic Thoughts Meeting. [text in persian]

- Tilley D., Palmer G. (2013). Enactments in emotionally focused couple therapy: shaping moments of contact and change. *Journal of Marital and Family Therapy*. 39 (3): 299-313. DOI: 10.1111/j.1752-0606.2012.00305.x [link]
- Khednatgozar, H. (2008). *Infidelity of spouses, Ch. 1*, Tehran: Drop. [text in persian]
- Eseré, M. O. , Yeyeodu, A. , Oladun, C. (2014). Obstacles and Suggested Solutions to Effective Communication in Marriage as Expressed by Married Adults in Kogi State, Nigeria , *Journal Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 114: 584 – 592. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.751> [link]
- Mahmoodi, B. (2015). Family myth, representations battle: Family representation in Iranian Cinema and TV, a comparative study, *Journal of Society Culture Media*, 4 (13), 113. [text in persian] [link]
- Mozafarinia, S., & Ghasemipour, M. (2018). A Survey of Relationship between Lifestyle Influenced by Cyberspace and Emotional Divorce in city of Ilam. *A scientific journal of ilam culture*, 18 (56.57), 171-191. [text in persian] [link]
- Naghshbandi S, khajenoori B, abbasi shavazi M T. (2022). Explaining the relationship between media consumption and emotional divorce, with an emphasis on media content (Study of married women in Shiraz). *Social Problems of Iran*. 13 (1), 249-269. DOR. 20.1001.1.24766933.1401.13.1.9.2 [link]

بررسی و تفسیر دیدگاه سینما درباره ازدواج عاشقانه براساس نظریه عشق استرنبرگ

سمانه سادات سدیدپور*^۱ منصوره زارعان^۲

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷

چکیده

عشق متناسب با دنیای سیالی است که «احتمالات عاشقانه» با سرعت در آن در حال گذر است. به-نظرمی‌رسد سینما به‌مثابه وسیله ارتباطی تأثیرگذار بر خانواده، قادر است الگوهای تعهد زناشویی مدنظر خود را به جامعه ارائه دهد. پژوهش حاضر با تکیه بر نظریه عشق استرنبرگ به بررسی تعهد زناشویی در فیلم‌های سینمایی می‌پردازد. این پژوهش با رویکرد ترکیبی از روش تحلیل محتوا کمی و روش پدیدارشناسی استفاده می‌کند. جامعه آماری این پژوهش، فیلم‌های سینمایی نمونه هدفمند با معیارهای با فروش بالا و دست‌کم پانزده هفته اکران در سینما بود که منتقدین درباره آن اظهار نظر کرده باشند انتخاب شدند. مطالعه در دو بخش اجرا شد. ۶ مقوله فرعی و دو مقوله اصلی عشق غیرکامل و عشق کامل بر اساس نظریه عشق استرنبرگ در نمونه مورد بررسی شناسایی شد. عشق غیر کامل با مقولات عشق احساساتی (صمیمیت و هوس)، عشق رفاقتی و عشق احساساتی، جایگزینی صداقت با تعهد در عشق احساساتی، آسودگی در هوس، صمیمیت وانمودی و عشق کامل مردانه به‌دست آمدند.

برای سینما از بین انواع عشق، عشق رفاقتی و عشق احساساتی بیشتر بروز می‌کند و برای موفقیت رابطه صمیمیت حتی صمیمیت وانمودی در رابطه اهمیت پیدامی‌کند. انقدر که صمیمیت مهم نشان داده می‌شود به بحث تعهد در ازدواج عاشقانه توجه نمی‌شود. از دید سینمای بررسی شده حتی در روابط غیررسمی بین زن و مرد، عشق کامل همان‌قدر می‌تواند وجود داشته‌باشد که این احتمال برای روابط رسمی هست. عشق کامل در سینمای مورد مطالعه یک عشق مردانه است.

نوع مقاله: پژوهشی
 اصیل

واژگان کلیدی

عشق، عشق استرنبرگ، ازدواج، ازدواج عاشقانه، سینما.

ارجاع به مقاله:

سدیدپور، سمانه سادات و زارعان، منصوره. (۱۴۰۴). بررسی و تفسیر دیدگاه سینما درباره ازدواج عاشقانه براساس نظریه عشق استرنبرگ. *مطالعات زن و خانواده*، ۱۳(۱)، ۸۰-۱۰۵. DOI: 10.22051/jwfs.2024.44403.3001

sama.sadid@gmail.com

^۱. دانش‌آموخته، دکترای بررسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
^۲. دانشیار، گروه مطالعات علوم اجتماعی و جمعیت، پژوهشکده زنان، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

مقدمه

از جمله پرسش‌های اصلی در جامعه‌شناسی بررسی انواع دگرگونی‌ها است. یکی از دگرگونی‌های امروز، مربوط به برداشت از مفهوم عشق و رابطه عاشقانه است (باومن^۱، ۱۳۸۷؛ گیدنز^۲، ۱۹۹۳). علل تغییرات نظام ارزشی در جامعه قابل پیگیری است (برگر، ۱۳۸۷). مدرن شدن تفاوت‌هایی بنیادین در کیفیت زندگی روزمره پدید آورده و روی شخصی‌ترین جنبه‌های تجربه‌های زیسته ما اثر گذاشته است (گیدنز، ۱۳۷۸). باومن با قراردادن پیوندها در مقابل روابط، پیوندها را متناسب با دنیای سیالی می‌داند که در آن «احتمالات عاشقانه» با سرعت در عبور و مرور است. پیوندهایی که هر قدر رضایت‌بخش و قانع‌کننده‌تر باشند سایر پیوندها را از صحنه حذف می‌کنند. از دید او عشق سیال و ازدواج‌های غیررسمی نتیجه این دگرگونی است (باومن، ۱۳۸۴)، اما مطالعات تأیید می‌کنند عشق مانند غم و شادی تنها یک احساس نیست بلکه مجموعه‌ای از چند حس هست (ایزارد^۳، ۱۹۹۲، ترنر^۴، ۲۰۰۶). به نظر می‌رسد بر اساس مطالعات انجام شده عناصر تشکیل‌دهنده یک ازدواج موفق، عشق، ارتباط خوب، تعهد، تفاهم، نگرانی، مراقبت از یکدیگر و باهم بودن باشد (شجاعی، ۱۳۸۸ و سالاری فر، ۱۳۹۶). از طرفی برقراری ارتباط صمیمی، انتقال احساسات و افکار و بیان نیازها، راه‌حل مشکلات در روابط زناشویی است و این جز با حفظ خود و تعهد به رابطه زناشویی ممکن نیست. حتی در پژوهش‌های خارجی نیز تأکید شده زن و شوهر، زمانی به رضایت‌مندی می‌رسند که به اندازه کافی در ارتباط با یکدیگر صمیمی باشند و بتوانند در حل مشکلاتی که در زندگی‌شان به وجود می‌آید، با یکدیگر هم‌دلی کنند (ایسر^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). وفادار ماندن به خانواده و اعضای آن هنگام غم و شادی و وقایع خوشایند و ناخوشایند زندگی نیز مهم است (تیلی^۶ و پلامر، ۲۰۱۳). غیر از عشق، احساس تداومی که در جاذبه و محدودیت‌ها پیدامی‌شود حائز اهمیت است (نلسون^۷ و همکاران، ۲۰۱۱). برای آن‌که زوجین بتوانند ارتباط عاشقانه، درازمدت و موفق داشته‌باشند، هر دوی آن‌ها مهم هستند (گود^۸، ۱۳۸۴). در همین راستا، استرنبرگ با طرح سه عامل تعهد، مهر و علاقه، صمیمیت و اشتیاق و هوس ۸ نوع عشق را معرفی می‌کند. او عشق کامل را عشقی می‌داند که دربردارنده تعهد، صمیمیت و اشتیاق باشد (استرنبرگ^۹، ۱۳۸۱). اما داخل کشور، مطالعات انجام‌شده هشدار می‌دهند باورهای رشدنا یافته‌ای در مورد عشق رمانتیک وجود دارد (فلاح تفتی و همکاران، ۱۴۰۱) و برخلاف آنکه زن و شوهر در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند ممکن است روابط سرد داشته‌باشند و بی‌تفاوتی بین آن‌ها حاکم باشد (بادران و همکاران، ۱۳۸۶) در این میان، چون

^۱. Bauman

^۲. Giddens

^۳. Izard

^۴. Turner

^۵. Esere

^۶. Tilly

^۷. Nelson

^۸. Good

^۹. Strenberg

رابطه زن و مرد یک رفتار عاطفی است، زنان که عاطفی تر هستند بیشتر آسیب می بینند (خدمتگزار، ۱۳۸۷). مطالعات متعدد در زمینه طلاق عاطفی از گسترش نرخ طلاق های عاطفی سخن می گویند و گفته می شود هرچه صمیمیت در یک رابطه (نیکو گفتار، ۱۴۰۰) و دانش و نگرش افراد درباره روابط جنسی بیشتر باشد (مؤمنی و آزادی فرد، ۱۳۹۵)، کمتر احتمال وقوع طلاق عاطفی وجود دارد (بابایی فرد و صنعتکار، ۱۴۰۲)، اما چه می شود که یک رابطه عاشقانه به طلاق عاطفی و بدتر از آن طلاق می انجامد. مطالعات پیشین گزارش می دهند عوامل متعددی مانند عدم توجه به نیازهای جنسی، برآوده نشدن نیازهای عاطفی، تغییر سطح انتظارات فرد بعد از ازدواج و انحرافات اجتماعی، رضایت جنسی، هم سان همسری، وضعیت مالی، متغیرهای اعتقادات مذهبی درونی و مهارت های اجتماعی، همچنین بی توجهی مردان به زنان، بی مسئولیتی زوجین، خشونت، مشکلات ارتباطی و جنسی، عدم حضور مؤثر در منزل و نداشتن برنامه مناسب اوقات فراغت موجب بروز طلاق عاطفی شده و عواملی همچون شرایط خانوادگی و دخالت های خانواده ها و پایگاه اقتصادی اجتماعی فرد، شغل، درآمد، مدت زمان ازدواج و سن زوجین موقع ازدواج باعث تشدید عوامل علی مؤثر بر طلاق عاطفی می شود (فوجی و نادری، ۱۳۹۵) به تأیید مطالعات انجام شده تا کنون از جمله عوامل تأثیرگذار در رابطه زناشویی رسانه است (نقشبندی و همکاران، ۱۴۰۱؛ مظفری نیا و قاسمی پور، ۱۳۹۷) باتوجه به آن که مطالعه روی تأثیر سینما بر تغییرات اجتماعی - فرهنگی حتی روان شناختی در جامعه اهمیت دارد؛ این مطالعه بر آن شد روی موضوع تأثیر سینما بر روابط عاشقانه بیش از گذشته توجه کند و پژوهشگران ضمن بررسی نظریات مختلف پیرامون عشق باتوجه به نظر استرنبرگ روی انواع روابط و ارائه طیفی از روابط عاشقانه این پرسش را از خود پرسیدند که کدام نوع از انواع عشق استرنبرگ مورد توجه سینمای ایران است؟ اما اینکه چرا سینما و ارتباط سینما با موضوع مورد بررسی مطالعه چیست باید اشاره داشت به گواه مطالعات انجام شده، اسطوره خانواده در رسانه ای مانند سینما شکسته شده است و مطالعات انجام شده در زمینه سینما از تغییر تقدس و زوال خانواده خبر می دهد (محمودی، ۱۳۹۳).

رسانه های همگانی، همواره در حال رشد و تحول هستند. این رسانه ها روی شیوه های رفتاری، نحوه سلوک و سلیقه های عمومی در جامعه و همچنین بر هنجارها اثر می گذارند (مهرداد، ۱۳۷۹). سینما از نافذترین و تأثیرگذارترین ابزارهای رسانه به شمار می رود که یکی از رسالت های آن ترویج فرهنگ است (بدوی و همکاران، ۱۳۹۰). سینما قبل از هر چیز مهمترین فرم فرهنگی مخلوق مدرنیته است (ارمکی و خالقی پناه، ۱۳۹۰). اهمیت آن به عنوان یک رسانه به حدی است که اگر افراد زمان زیادی را صرف توجه به تجربیات دیگران در خصوص روابط خارج از ازدواج زناشویی کنند، ممکن است از نگرش منفی آنها به این روابط کاسته شود و این احساس در آنها ایجاد شود که این رفتار، نوعی رفتار بهنجار اجتماعی است؛ در نتیجه به سمت برقراری روابط خارج از ازدواج سوق پیداکنند (فتحی و همکاران، ۱۳۹۵). نظر به اهمیت و مغفول ماندن موضوع ازدواج عاشقانه در رسانه، پژوهش حاضر در نظر دارد با نگاهی عاری از تعصب و با رویکرد ترکیبی کمی و کیفی این موضوع را در سینما مطالعه کند. بدین منظور، باتوجه به

هدف اصلی پژوهش که بررسی ازدواج عاشقانه در فیلم‌های سینمایی با تأکید بر نظریه استرنبرگ بود و با توجه به این که با ورود سریال شهرزاد از سال ۱۳۹۴ به تدریج اقبال مخاطبین به شبکه خانگی بیشتر شد لذا این مطالعه به شکل تصادفی سه فیلم از ۵ سال ابتدایی دهه ۹۰ یعنی پیش از قدرت یافتن شبکه خانگی به عنوان رسانه همگانی را بررسی کرد. این سه فیلم با روش تصادفی خوشه‌ای از بین فیلم‌های مورد توافق منتقدان، فیلم‌هایی که منتقد موافق و مخالف داشتند و فیلم‌هایی که مخالفین سرسخت داشتند انتخاب شدند و این پرسش‌ها مطرح شدند که:

- انواع عشق استرنبرگ در فیلم‌های سینمایی مطرح شده چه طور نشان داده شده است؟
- سه پدیده صمیمیت رابطه، تعهد و هوس در رابطه زناشویی، چه طور نشان داده شده است؟
- آیا نگاه جنسیتی در تلقی از عشق بر فیلم‌های مورد بررسی حاکم است؟

پیشینه پژوهش

مطالعات پیشین این پژوهش را می‌توان در دو گروه قرار داد؛ گروه نخست، پژوهش‌هایی که در عین حال به علوم اجتماعی و سینما می‌پردازد و گروه دوم، مطالعاتی هستند که به‌طور خاص مباحث مربوط به ازدواج و رابطه زناشویی را مورد توجه قرار می‌دهند. مطالعه‌ای که به پژوهش حاضر نزدیک بود تعهد زناشویی را در ازدواج‌های مدرن و روابط مدرن با ازدواج‌های رسمی مقایسه کرد.

در گروه نخست مقالاتی مثل ارمکی و خالقی پناه (۱۳۹۰)، در مقاله «سینما درباره سینما: متاسینما در سینمای ایران پس از انقلاب اسلامی و مجادله بر سر خود سینما» اشاره دارند سینما خود به ما یادآور می‌شود که امر اجتماعی/ واقعی و امر سینمایی/ داستانی دو روی یک سکه هستند و بنابراین، نمی‌توان امر سینمایی را توهم دانست اما امر اجتماعی را دست‌نخورده به حال خود رها کنیم. این فیلم‌ها با توهمی نشان‌دادن سینما، ارجحیت را به واقعیت اصیل اجتماعی می‌گویند. یا کرم‌اللهی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش جریان‌شناسی سینمای پس از انقلاب اسلامی ایران، اشاره دارند که پس از گذشت سه دهه پرفراز و نشیب از انقلاب اسلامی ایران، ترسیم جریان‌های سینمایی موجود و ارزیابی آن‌ها، با جریان هنری مطلوب انقلاب اسلامی، می‌تواند به درک هنر انقلاب کمک کند و زاهدی و واحد (۱۳۹۶)، در پژوهش نظارت‌های دولتی بر تولیدات سینمایی در ایران (با نگاهی به پرونده فیلم سنتوری) به دنبال تعیین و تجزیه و تحلیل نظارت دولت بر تولیدات سینمایی از جنبه منافع اقتصادی دست‌اندرکاران این حوزه است و به این نتیجه دست می‌یابد که مقررات فعلی ناکارآمد و در موارد متعددی با سلیقه شخصی مجریان آمیخته است، به نحوی که امنیت سرمایه‌گذاری را مختل می‌کند. یا بررسی حقوقی و اخلاقی چالش‌های ناشی از آزادی سینما اثر علمی آل‌شیخ و همکاران (۱۳۹۸) که اشاره دارند آزادی سینما سبب بروز چالش‌های حقوقی و اخلاقی فراوانی می‌شود که دولت‌ها می‌توانند با نظارت‌های خاص خود تاحدودی چالش‌های حقوقی- اخلاقی آزادی سینما را کاهش دهند. یا مختاری و همکاران (۱۴۰۱)، در بررسی چالش‌های سینما در دوران کرونا و رقابت با شبکه نمایش خانگی با نگاهی به آینده

صنعت سینما اشاره می‌کند تغییراتی که صنعت سینما در مواجهه با کرونا به آن دچار شده، به‌خصوص در رویارویی با مخاطب، با این صنعت ماندگار و حتی ادامه‌دار است. تغییر ساختارهای اساسی در این صنعت اجتناب‌ناپذیر بوده و در آینده با سینمای پساکرونا با شرایطی متفاوت در مواجهه با رقیب جدی خود یعنی شبکه‌های نمایش خانگی جهت جلب مخاطب مواجه خواهیم‌بود.

در گروه دو معیدفر و صفری (۱۳۹۷)، به‌طورمثال به تعارضات هنجاری منجر به ریاکاری به روایت سینما می‌پردازند علل و انگیزه کنش‌های ریاکارانه دو عامل منفعت شخصی و فشار موقعیتی همراه با عواملی چون ویژگی‌های پایدار شخصیتی، عادت‌ها و عوامل روان‌شناختی هستند. فشار موقعیتی عاملی اجتماعی و جامعه‌شناختی است. منفعت شخصی عاملی روان‌شناختی - اجتماعی است. منفعت شخصی رفتارها و کنش‌های افراد را به‌طور اساسی جهت داده و هدایت می‌کند. افراد منفعت شخصی خود را باتوجه به افراد دیگر، گروه‌ها، جامعه و فشار موقعیتی تعریف و تعیین می‌کنند. امیری و آقابابی (۱۳۹۶) در برساخت معنایی زن روشنفکر خاص در سینمای پس از انقلاب اسلامی، اشاره دارند در سینمای پس از انقلاب «خانواده» حوزه اصلی فعالیت زنان روشنفکر بازنمایی شده‌است و روایت سینما از تحول شخصیت این زنان، روایت تغییر شکل برساخت «تقابل روشنفکر بومی و روشنفکر غربی» در سال‌های پایانی دهه ۶۰، به برساخت «روشنفکر مدرن ایستاده و مقاوم» در دهه ۷۰ و «روشنفکر مدرن شکست خورده» دهه ۸۰ است؛ همچنین برساخت سینمایی این مفاهیم در راستای بازتولید گفتمان‌های سیاسی - اجتماعی مسلط در هر دهه عمل می‌کند. گرچه پژوهش‌هایی هستند مانند پژوهش سیار، راهب و اقلیما (۱۳۹۱)، که در مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج‌های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران، به برتری ازدواج مدرن می‌رسند این زنان با ازدواج سنتی و زنان با ازدواج مدرن به‌لحاظ توانایی برقراری ارتباط، ایفای نقش، پاسخ‌دهی عاطفی، آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار تفاوت معناداری وجود دارد. زنانی که ازدواج مدرن کرده‌اند، در این ابعاد از کارکرد خانواده امتیاز بیشتری گرفته‌اند. بنابراین، ازدواج مدرن و آشنایی زوجین پیش از ازدواج، در تقویت کارکرد خانواده و ثبات و استحکام بنیان خانواده می‌تواند مؤثر باشد. هر ازدواج موفق حاوی ۳ رکن اساسی تعهد، جاذبه و تفاهم است. تعهد زناشویی، قوی‌ترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است (نلسون، ۲۰۱۱). تعهد، ماهیت وابستگی فرد در رابطه را نشان می‌دهد، اینکه فرد در رابطه چه قدر احساس امنیت می‌کند و تا چه حد احساس می‌کند که رابطه در درازمدت ارزشمند است (رامیرز، ۲۰۰۸). برخی پژوهش‌ها نسبت به خطرات ناشی از بی‌تعهدی در روابط عاشقانه هشدار داده‌اند. به‌عنوان مثال، سهراب‌زاده و حمامی (۱۳۹۳) معتقد هستند در روابط عاشقانه پیش از ازدواج، زنان بیش از مردان متضرر می‌شوند. از نگاه ایشان، تقلیل‌گرایی عاطفی و تأکید صرف بر رفع نیازهای عاطفی، همراه با اهمیت مسئله ازدواج، می‌تواند منجر به شکل‌گیری روابطی نابرابر شود که در آن عشق از نگاه زنان به‌منزله پناهگاهی عاطفی تلقی می‌شود. در این شرایط، زنان به فرد مورد علاقه خود محوریت می‌بخشند و هرگونه فداکاری بی‌چشم‌داشت را برای او انجام می‌دهند. در نتیجه، مردان از حمایت

عاطفی بیشتری برخوردار می‌شوند. خانواده‌های سخت‌گیر یا سهل‌گیر و نیز شبکه دوستان، از طریق تشدید حس رقابت و چشم‌وهم‌چشمی عاطفی، این احساس نیاز را تقویت می‌کنند. این نگرش تقلیل‌گرایانه، زنان را به سمت تلقی معشوق به‌عنوان تنها منبع تأمین نیازهای عاطفی سوق می‌دهد و به انفعال رفتاری و همانندسازی هویتی با طرف مقابل منجر می‌شود. کنعانی و محمدزاده (۱۳۹۵) نیز به خطر ازدواج‌های غیررسمی، عشق سیال و بی‌تعهدی اشاره کرده و تأکید می‌کنند که سادگی، گمنامی و آزادی موجود در ارتباطات فضای مجازی، زمینه‌ساز بی‌ثباتی روابط و کاهش تمایل به ازدواج رسمی در بین جوانان شده‌است.

قادرزاده و همکاران (۱۳۹۶) هشدار می‌دهند که روابط پیش از ازدواج در میان جوانان رنگ‌وبویی ابزاری یافته و عمدتاً برای رسیدن به آرامش عاطفی و جنسی مورد استفاده قرار می‌گیرد. از نگاه عبدالرحمانی و همکاران (عبدالرحمانی و همکاران ۱۳۹۷)، حتی شبکه‌های خبری تلگرامی که به ظاهر رسانه‌های خانواده‌محور هستند، عفاف خانوادگی را هدف قرار داده‌اند.

مطالعه بیچرانلو و جعفری (۱۳۹۳) بر تحلیل محتوای فیلم‌های سینمایی ایرانی نشان می‌دهد که بازنمایی ازدواج در این آثار با ۶ روند آسیب‌زا همراه است: کم‌رنگ شدن ازدواج به‌عنوان مقوله‌ای جدی، کاهش مرزهای معنایی روابط پیش و پس از ازدواج، هم‌نشینی ازدواج با تنش، تضعیف جنبه‌های آیینی ازدواج، و بازنمایی غیرواقع‌گرایانه از آن.

از نزدیک‌ترین مطالعات به پژوهش حاضر می‌توان به پژوهش علیرضائزاد (۱۳۹۶) اشاره کرد که ۳ نوع ازدواج را بر اساس حضور یا عدم حضور عشق شناسایی کرده‌است: ازدواج سنتی، ازدواج انتخابی عاقلانه و ازدواج عاشقانه. چالش‌های ازدواج عاشقانه نیز از دوگانه‌های تجربه عشق مانند عشق سنتی/رابطه مدرن، زن معشوق/زن عاشق، مرد عاشق/شوهر و زن معشوق/همسر ناشی می‌شود. مطالعه‌ای دیگر که به بررسی آثار پر فروش سینمای ایران در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ با موضوعات اجتماعی و خانوادگی پرداخته، نشان می‌دهد که در این فیلم‌ها، مفهوم مثلث در نظریه سیستمی با زیرمفهوم "مثلث بی‌کفایتی" برجسته شده‌است. در بیشتر این مثلث‌ها، زنان یکی از اضلاع تشکیل‌دهنده هستند. مفاهیمی چون آمیختگی، انتلاف، گسلس، انتقال نسلی، بیراهه‌روی و جایگاه قدرت نیز در مراتب بعدی بازنمایی‌ها قرار دارند.

در مطالعه‌ای بر نظریه عشق استرنبرگ، یوسف‌فام (۱۳۹۸) با بررسی رمان‌های ایرانی نشان داد که مؤلفه‌های شور و شهوت و صمیمیت، پرتکرارترین مؤلفه‌های ایجاد رابطه عاشقانه هستند و عشق‌های ابلهانه و رمانتیک، بسامد بالایی در این متون دارند. مطالعه مدقق (۱۳۹۲) نیز نشان می‌دهد که تقابل رفاقت مردانه و دوستی زنانه در کم‌دی‌های رمانتیک ایرانی، بازتاب‌دهنده درون‌مایه بی‌فایده‌گی اتحاد زنان است و این مضمون، بازتولیدکننده ایدئولوژی مردسالارانه است. تنها در فیلم «همسر» (۱۳۷۳)، دوستی‌های زنانه به رسمیت شناخته شده و ستایش می‌شوند. شایان‌ذکر است که این مطالعه به‌صورت مستقیم به موضوع ازدواج نپرداخته‌است.

مبانی نظری

عشق از نظر استرنبرگ مبنای نظری این پژوهش را به خود اختصاص داده است. از دید استرنبرگ عشق مانند یک مثلث است و بهترین عشق به مثلث متساوی الاضلاع شباهت دارد. منظور این است که مثلث عشق سه عنصر دارد: صمیمیت، هوس، تعهد. عشق زمانی بهترین حالت را دارد که هر یک از این سه عنصر را تقریباً به طور یکسان شامل شود (استرنبرگ، ۱۹۸۶).

انواع روابط عاشقانه در مثلث عشق استرنبرگ: ابعاد متفاوت عشق در شرایط وجود و یا فقدان سه خصیصه فوق در یک رابطه عبارتند از:

تعهد+صمیمیت و فقدان هوس: این رابطه در خطر فروپاشی قرار ندارد، اما نیازمند خلاقیت و انگیزه برای شعله‌ور ساختن مجدد عشق است.

تعهد+هوس و فقدان صمیمیت: این رابطه عذاب‌آور است. گاهی اوقات انگیزه‌شدیدی آن‌ها را جذب یکدیگر می‌کند. اما سرانجام به یأس و ناکامی منجر می‌شود. چون قادر نیستند رابطه‌شان را عمیق‌تر سازند یا آن‌که فکرها و علاقه‌ها و آرزوهای قلبی یکدیگر را بشناسند.

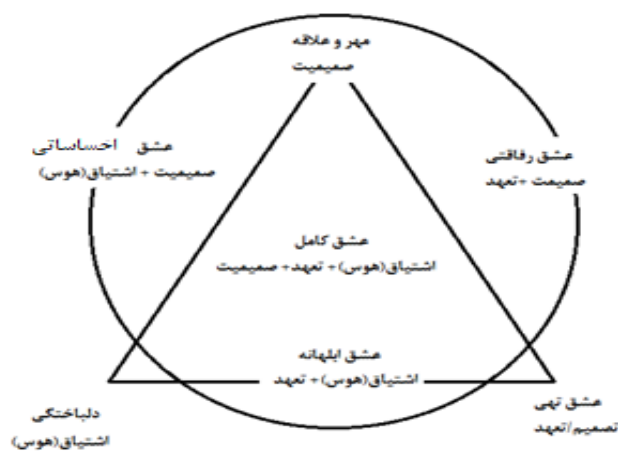
صمیمیت + هوس و فقدان تعهد: یک شبه رابطه است. کنش و شوق شدید حکم فرماست اما عدم امنیت از آن‌که رابطه تا چه مدت دوام خواهد آورد، هر دو فرد را مأیوس می‌کند.

در راستای قاعده مثلث استرنبرگ سه شکل را می‌یابیم که با روابطی دردآور، عذاب‌آور عمیقاً ناراحت‌کننده همراه است:

هوس و فقدان صمیمیت و تعهد: عشق شیدایی، دل‌باختگی. بر اثر اشتیاق مطلق پدید می‌آید و شروع ناگهانی داشته به همان سرعت محو می‌شود. نوعی عشق است که با وسواس و آرمان‌گرایی همراه است. نتیجه حاصل عشق ابلهانه است و می‌توان پیش‌بینی کرد که همیشه ناخوشایند است.

تعهد و فقدان هوس و صمیمیت: عشق پیچ‌وار که تنها با احساسی از تعهد مذهبی یا اجتماعی تداوم می‌یابد.

هوس+صمیمیت + تعهد: عشق کامل و مطلوب دارای منطق دورنی خوشایند است.

نمودار ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

رویکرد این مطالعه ترکیبی بوده و از دو روش تحلیل محتوای کمی و پدیدارشناسی بهره گرفته شده است. روش تحلیل محتوا، روشی رایج در مطالعاتی است که به دنبال شناسایی عناصر و نشانه‌های موجود در پیام‌های متون ادبی، محتوای مطبوعات، آثار هنری و سایر رسانه‌ها هستند. در این پژوهش، براساس منطق تحلیل محتوا، داده‌ها ابتدا از طریق پرسشنامه معکوس توسط پژوهشگر استخراج شد. این داده‌ها از فیلم‌های سینمایی برگرفته شده‌اند و پیام‌های آشکار و پنهان موجود در این فیلم‌ها با تکیه بر چارچوب نظری مورد تحلیل قرار گرفتند. در بخش کیفی پژوهش، به منظور درک عمیق‌تری از نظریه عشق استرنبرگ در فیلم‌های سینمایی، از رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی استفاده شد.

جامعه و نمونه پژوهش: جامعه مورد بررسی شامل فیلم‌های پرفروش سینمای ایران در دهه ۱۳۹۰ است که براساس اطلاعات سایت ایران‌تیکت و با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. معیارهای انتخاب فیلم‌ها فروش بیش از یک میلیارد تومان، آکران بیش از ۱۵ هفته، وجود مضمون تعهد زناشویی در فیلم، دریافت نظرات موافق و مخالف از سوی منتقدین و وجود حداقل چهار نوع رابطه زن و مرد در داستان فیلم بودند. بدین منظور در مرحله نخست فیلم‌های ذیل انتخاب شدند: آتش بس ۲ (آکران: ۱۹ هفته، فروش: ۴۰۳۵۳۰۶۴۰۰۰۰ تومان)، نهنگ عنبر (آکران: ۱۸ هفته، فروش: ۷۰۰۸۲۰۸۴۷۰۰۰۰ تومان)، من سالوادور نیستم (آکران: ۲۰ هفته، فروش: ۱۴۰۳۲۶۰۵۰۰۰۰۰ تومان)، نهنگ عنبر ۲ (آکران: ۲۱ هفته، فروش: ۲۰۰۹۴۴۰۰۴۴۰۰۰۰ تومان)، آینه بغل (آکران: ۱۹ هفته، فروش: ۳۰۳۰۷۰۴۴۷۰۰۰۰ تومان) و فیلم کلاه قرمزی و بچه ننه با وجود فروش بالا (۳۰۳۰۷۰۴۴۷۰۰۰۰ تومان) به دلیل ژانر عروسکی از مطالعه حذف شد. در نهایت، با توجه به اظهارنظرهای مختلف منتقدان، سه فیلم برای تحلیل نهایی انتخاب شدند. دلیل تمرکز بر ۵ سال ابتدایی دهه نود، آغاز اثرگذاری گسترده

شبکه نمایش خانگی بر مخاطب عام از سال ۱۳۹۴ (با ورود سریال شهرزاد) بود. نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت، ۱۸ زوج از میان نقش‌های سه فیلم انتخاب شده وارد فرایند تحلیل شدند.

گردآوری و تحلیل داده‌ها: در مرحله نخست، عناصر نظریه عشق استرنبرگ (یعنی تعهد، هوس و صمیمیت) در سکانس‌های فیلم‌ها مورد تحلیل کمی قرار گرفتند. سپس برای تحلیل کیفی، پس از چندین بار مشاهده دقیق سکانس‌ها، از پرسشی کلی در مورد نظریه عشق استرنبرگ استفاده شد و روند بررسی با اتکا به روایت فیلم‌ها ادامه یافت. تحلیل داده‌ها بر اساس مشاهده دقیق و ثبت داده‌های مهم از هر فیلم، استخراج جملات مرتبط با پدیده مورد مطالعه، اختصاص مفاهیم خاص به جملات، دسته‌بندی مفاهیم مشترک، درک مقاصد سکانس‌ها و مقایسه دیدگاه‌ها، ترکیب مفاهیم برای توصیف نهایی پدیده و ارائه توصیف نهایی به متخصصان انجام شد. جهت تأیید اعتبار یافته‌ها چهار معیار باورپذیری: با استفاده از سه‌سوسازی و بازبینی متن تحلیل‌ها توسط تیم پژوهش، انتقال‌پذیری: از طریق انتخاب فیلم‌هایی با تنوع نظرات منتقدین و مخاطبان، اطمینان‌پذیری: با تکرار روش تحلیل کلایزی، تأییدپذیری: با حذف سوگیری‌های احتمالی پژوهشگران در روند تحلیل، در نظر گرفته شد.

شیوه اجرای پژوهش به این ترتیب بود که در گام اجرایی ابتدا فهرستی از فیلم‌های واجد شرایط تهیه شد. سپس براساس نظریه عشق استرنبرگ، عناصر اصلی شامل انواع عشق، تعهد، هوس و صمیمیت در هر فیلم بررسی شد. سکانس‌های مرتبط انتخاب و به‌صورت تصویری استخراج شدند. هر سکانس دقت بازنویسی و توصیف شد، سپس داده‌ها تایپ و در نرم‌افزار مناسب وارد شد و مراحل کدگذاری و طبقه‌بندی مفاهیم انجام شد. پس از رسیدن به اشباع نظری، نمونه‌گیری متوقف شد و تحلیل نهایی انجام شد.

یافته‌ها

الف. آتش بس دو: برشی دو ساعته از زندگی یک زن و شوهر به نام‌های خسرو (بهرام رادان) و ترانه (میترا حجار) است که برای نخستین بار در زندگی مشترک شان عازم سفر خارج از کشور هستند و فیلم با بگو مگوی آن‌ها آغاز می‌شود. از همان ابتدای فیلم، تماشاگر شاهد نمایش قدرت میان زن و مرد است. هر یک از آن دو در پی اثبات خویش هستند. زن و مردی که هر دو تحصیل کرده و امروزی هستند اما نسبت به یکدیگر، حس رقابت‌جویانه‌ای دارند و کشمکش‌های این دو در حضور مشاوره که بعد از سال‌ها او را پیدا می‌کنند، داستان این فیلم را شرح می‌دهد.

ب. نهنگ عنبر: ارژنگ صنوبر (رضا عطاران) و رویا (مهناز افشار) دو دوستی که به‌واسطه روابط پدرهایشان از دوران کودکی با هم آشنا هستند. ارژنگ که در اثر خیانت مادرش به پدرش که در فیلم از آن به «تنها گذاشتن» تعبیر می‌شود، به رویا تنها زن زندگی‌اش از همان کودکی دل می‌بندد و با او فقدان مادرش را پر می‌کند. این فیلم داستان علاقه رویا به مهاجرت و تنهایی ارژنگ را روایت می‌کند. مهاجرتی که مادر او را نیز گرفت حال نوبت رویا است. بی‌وفایی زنان در این فیلم مشهود است. رویا به آمریکا

می‌رود و ازدواج می‌کند و ارژنگ در ایران می‌ماند و درگیر مشاغل کاذب و جنگ و مانند آن می‌شود. و رویا که هر بار یک بار به دلیل گرفتن ویزای آمریکا با مردی ازدواج می‌کند که قمار باز است و پای بند به خانواده نیست، یک بار به دلیل خوش تیپ و دکتر بودن جذب دندان پزشکی می‌شود که دست به زن دارد و هر بار به ارژنگ پناه می‌آورد، اما هیچ وقت ارژنگ را گزینه نهایی ازدواج نمی‌داند. این داستان روایتی از ۵۰ سال تنهایی ارژنگ است که در اثر بی‌وفایی مادر و عشق همیشگی اش رویا برای او رقم خورده است.

ج. خواب‌زده‌ها: داستان نازگل مشرقی (ساره بیات) است، دختری که مادر خود را از دست داده و در خانه‌ای قدیمی در محله پایین شهر با دوست خود مجردی زندگی می‌کند و در پاساژی مشغول کار است. دختری است که فشارهای وارد شده بر زندگی خود را از نداشتن پول می‌داند و در تقابل با آدم‌های پولدار و خودخواه اطراف خود تصمیم می‌گیرد مانند آن‌ها شود اما این تغییرات در نهایت برای او چندان خوشایند نیست و به اصل خود برمی‌گردد.

شخصیت‌های مورد بررسی و انواع عشق سینمایی

جدول ۱. شخصیت‌های اصلی و نوع عشق ایشان

نام شخصیت	فیلم	شرایط خانوادگی
فیروز	خواب‌زده‌ها	ثروتمند- دارای اصالت خانوادگی - خود فرد بی بند و بار از زندگی گذشته طلبی ارائه نمی‌شود. بدنبال پول و کسب ثروت برای خود و نامزد جوانش هومن از هر مسیری است تا بتواند هومن را نگاه دارد.
آذر	خواب‌زده‌ها	از خانواده فقیر، بدنبال پول، خوشبختی و آرامش مرفهین فراری از خانواده ثروتمند بدون محبت، بدنبال زندگی مستقل، ناتوانی در اداره خود و پناه آوردن به آذر برای ترقی و نجات از وضع فعلی
نازگل	خواب‌زده‌ها	از خانواده متوسط مثل پسر دوستی. خانواده صمیمی و متعهد اما با تفکر غیر منطقی مثل پسر دوستی
ترانه	آتش بس دو	خانواده اصیل با مادر روشنفکر و پدر مرد سالار، خسرو به تبعیت از پدر طرز فکر او را اختیار کرده است، خانواده متعهد بدون محبت. مادر راضی از فوت پدر و القای احساس آزادی و
آذر	آتش بس دو	هومن
خسرو	آتش بس دو	محبیت

خوشحالی بیشتر مادر ناشی از این تغییر		
از خانواده ای خوب و دارا که به- علت فشار زن مرد مجبور به انتخاب شغلی می شود که است	ارژنگ	نهنگ عنبر
عدادی در آن ندارد و سطح طبقاتی خانواده را پایین می آورد. خانواده بدون محبت از خانواده ثروتمند اما بدون اصالت که فقط بدنبال	رویا	نهنگ عنبر
ارزش های مدرن و مصرف گرایی هستند. عاشق مهاجرت به خارج		
تحصیل کرده اما از خانواده او اطلاعاتی در دسترس نیست	دکتر دندانپزشک	نهنگ عنبر

این جدول نمایی کلی از وضعیت خانوادگی شخصیت های کلیدی سه فیلم ایرانی ("خواب زده ها"، "آتش بس ۲" و "نهنگ عنبر") ارائه می دهد. از بقیه افراد اشاره شده مثل مادر ارژنگ، عکاس، همسر اول رویا، منشی کارخانه در خواب زده ها، مادر خسرو و مادر ترانه در آتش بس دو اطلاعات خانوادگی ارائه نشده است. اطلاعات موجود نشان می دهد که این شخصیت ها در فضایی از تعارض میان اصالت خانوادگی، ثروت، محبت و ارزش های مدرن شکل گرفته اند. در مجموع، شخصیت ها اغلب با کمبود محبت خانوادگی یا نبود تعادل در ارزش های سنتی و مدرن روبه رو هستند. خانواده های ثروتمند در اکثر موارد فاقد محبت یا اصالت واقعی اند (مانند هومن و رویا). خانواده های متوسط یا اصیل اغلب دچار تعارض در تفکر یا نبود درک عاطفی اند (مانند خسرو و ترانه). شخصیت های زن عمدتاً در جستجوی امنیت مالی و عاطفی اند، گاه با ابزارگرایی در روابط (مانند آذر و نازگل) و شخصیت های مرد نیز یا از خانواده گریزانند یا درگیر نقش های مردسالارانه و سردرگم در هویت خویش (مانند خسرو و ارژنگ).

جدول ۲. نوع رابطه بر اساس مثلث استرنبرگ

زوج	صمیمیت	هوس	تعهد	نوع عشق	نوع رابطه	پایداری رابطه	فرد بی تعهد
ترانه و خسرو	-	*	*	عشق ابلهانه	رسمی	پایدار	-
خسرو و ترانه	-	*	-	هوس	رسمی	پایدار	-
مادر ترانه و پدر ترانه	*	*	*	عشق کامل	رسمی	پایدار	-
مادر خسرو و پدر خسرو	-	*	*	عشق ابلهانه	رسمی	پایدار	-
خسرو و نقره	*	-	*	عشق رفاقتی	غیررسمی	پایدار	خسرو

فیروز و اذر	*	*	-	عشق احساساتی	غیررسمی	نا	پایدار	فیروز
فیروز و نازگل	*	-	*	عشق رفاقتی	غیررسمی	نا	پایدار	نازگل
فیروز و منشی کارخانه	-	*	*	عشق ابلهانه	غیررسمی	نا	پایدار	فیروز
آذر و هومن	*	*	-	عشق احساساتی	غیررسمی	نا	پایدار	آذر
نازگل و هومن	*	*	*	عشق کامل	غیررسمی	نا	پایدار	هومن
نازگل و صاحب پاساژ	-	*	-	هوس	غیررسمی	نا	پایدار	صاحب پاساژ
رویا و همسر اول	-	*	*	عشق ابلهانه	رسمی	نا	پایدار	رویا
رویا و دکتر دندانپزشک	-	*	*	عشق ابلهانه	رسمی	نا	پایدار	رویا
رویا و ارژنگ	*	-	-	مهر و علاقه	غیررسمی	نا	پایدار	رویا
ارژنگ و همسر اول	-	-	*	عشق تهی	رسمی	نا	پایدار	همسر اول
پدر با مادر ارژنگ	*	-	*	عشق رفاقتی	رسمی	نا	پایدار	مادر ارژنگ
مادر ارژنگ و پدر او	-	*	*	عشق ابلهانه	رسمی	نا	پایدار	مادر ارژنگ
مادر ارژنگ و عکاس	*	-	-	مهر و علاقه	غیررسمی	نا	پایدار	مادر ارژنگ

تحلیل جدول نشان می‌دهد که بیشتر روابط در این فیلم‌ها از تعادل میان مؤلفه‌های عشق استرنبرگ (صمیمیت، هوس، تعهد) برخوردار نیستند. روابط غیررسمی اغلب ناپایدار و مبتنی بر عشق‌های ناقص چون «عشق احساساتی»، «عشق رفاقتی» یا «عشق ابلهانه» هستند و در آن‌ها یکی از طرفین معمولاً بی‌تعهد است (مانند فیروز، آذر یا هومن). حتی در روابط رسمی نیز بسیاری از زوج‌ها با نبود صمیمیت یا تعهد پایدار روبه‌رو هستند. تنها روابطی که عشق کامل یا مهر و علاقه در آن‌ها دیده می‌شود (مانند رابطه مادر و پدر ترانه یا رویا و ارژنگ) ثبات نسبی بیشتری دارند. این داده‌ها نشان می‌دهد که در روایت سینمایی، تعادل بین مؤلفه‌های عشق با پایداری رابطه پیوند مستقیم دارد و نبود هر یک از این عناصر، رابطه را به سوی ناپایداری و بی‌تعهدی سوق می‌دهد.

همان‌طور که جدول ۳ می‌دهد نشان در فیلم‌های سینمایی که به‌طور نمونه انتخاب شد در مجموع ۶۶/۷ درصد از ازدواج‌های پایدار برآمده از روابط رسمی بودند و ۳۳/۳ درصد از ازدواج‌های پایدار نتیجه رابطه غیررسمی بودند.

جدول ۳. دوام رابطه بر حسب نوع رابطه

دوام رابطه		پایدار		ناپایدار	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
رابطه رسمی	۴	۶۶/۷	۱	۲۵	
رابطه غیررسمی	۲	۳۳/۳	۳	۷۵	
مجموع	۶	۱۰۰	۴	۱۰۰	

اگرچه رابطه رسم پایدارتر نشان داده شده است، اما نکته این است که فیلم‌های سینمایی به مخاطب خود می‌گوید روابط غیررسمی لزوماً ناپایدار نیست و می‌تواند به ازدواج پایدار بیانجامد. جدول ۴.

دوام رابطه بر حسب تعهد

دوام رابطه		تعهد		عدم تعهد		مجموع	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
رابطه رسمی	۴	۶۶/۶۶	۱	۶۶/۱۶	۶	۱۰۰	
رابطه غیررسمی	۴	۴۴/۴۴	۵	۵۵/۵۵	۹	۱۰۰	

همان‌طور که جدول فوق نشان در فیلم‌های سینمایی که به‌طور نمونه انتخاب شد. ۴۴/۴۴ روابط غیر رسمی متعهد نشان داده شده‌اند. نزدیک بودن میزان تعهد در روابط رسمی و غیررسمی ۶۶/۶۶ به ۴۴/۴۴ نشان می‌دهد که با پراکندگی (کمی اختلاف ۱۰ درصد)، می‌توان گفت ۵۰ درصد روابط زناشویی چه رسمی چه غیررسمی متعهدانه است. این آمار اگر در جامعه نیز درست باشد یعنی خطر فروپاشی برای روابط رسمی همان قدر محتمل است که خطر فروپاشی برای روابط غیررسمی وجود دارد. این گزاره نشان‌دهنده یک بحران پنهان خواهد بود. تلقین مثبت نسبت به روابط غیررسمی می‌تواند گرایش به روابط غیررسمی را همراه داشته باشد چراکه آن روابط با مسئولیتی همراه نیست. از بعد دیگر این نکته را با دیدن فیلم‌های سینمایی می‌توان دریافت نزدیک به ۷۰ درصد ازدواج‌هایی که براساس رابطه رسمی شکل گرفته است. یکی از طرفین نسبت به تعهد زناشویی درست عمل نکرده است این درحالی است که در رابطه غیررسمی عدم تعهد ۱۰ درصد کمتر از رابطه رسمی است. این تلقی از رابطه زناشویی به نوعی تلقین مثبت و تشویق مخاطب به بی‌تعهدی است.

جدول ۵. نوع رابطه براساس مثلث عشق استرنبرگ

نوع رابطه		فراوانی		درصد	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
رابطه صمیمانه	۹	۲۷/۳			
رابطه متعهدانه	۱۲	۳۶/۳۶			
رابطه هوس انگیز	۱۲	۳۶/۳۶			
مجموع	۳۳	۱۰۰			

براین اساس، فیلم‌های سینمایی نشان‌می‌دهند احتمال درگیر شدن در رابطه متعهدانه و هوس انگیز به یک نسبت است. براین اساس، احتمال درگیر شدن در یک رابطه صمیمانه کمتر از رابطه متعهدانه و هوس انگیز است. این تلقین می‌تواند بدبینی نسبت به ازدواج را در افراد جامعه القا کند. از طرفی نسبت ۵ به ۸ در جدول ۶ نشان‌شان می‌دهد از دید فیلم‌های سینمایی عمده بی‌تعهدی از طرف زنان نه مردان بوده است.

جدول ۶. فرد بی‌تعهد در رابطه زناشویی

فرد بی‌تعهد در رابطه	فراوانی	درصد
مرد	۵	۳۸/۶۴
زن	۸	۶۱/۵۳
مجموع	۱۳	۱۰۰

بنا بر جدول شماره ۷، عشق کامل از نظر فیلم‌های سینمایی هم در روابط رسمی و هم در روابط غیر رسمی می‌تواند نمایش داده شود و میزان احتمال تجربه عشق کامل تنها نزدیک به ۱ درصد در روابط رسمی نشان داده شده است.

جدول ۷. انواع عشق استرنبرگ به تفکیک روابط رسمی و غیر رسمی

انواع عشق	فراوانی		درصد	
	غیر رسمی	رسمی	غیر رسمی	رسمی
عشق ابلهانه	۶	۵	۳۵/۲۹	۶۲/۵
هوس	۲	۱	۱۱/۷۴	۱۲/۵
عشق کامل	۲	۱	۱۱/۷۴	۱۲/۵
عشق رفاقتی	۳	۱	۱۷/۶۵	۱۲/۵
عشق احساساتی	۲	۰	۱۱/۷۴	۰
مهر و علاقه	۲	۰	۱۱/۷۴	۰
مجموع	۱۷	۸	۱۰۰	۱۰۰

فرد چه رابطه رسمی را تجربه کند چه رابطه غیر رسمی را به اندازه ۱۰ درصد احتمال دارد بتواند با یک عشق کامل این رابطه را ادامه دهد. احتمال اینکه رابطه رسمی ناشی از هوس باشد نزدیک ۲ واحد بیشتر از رابطه غیر رسمی است و تجربه عشق احساساتی و مهر و علاقه در روابط رسمی ۰ درصد است. بیشتر رابطه رسمی را به عشق ابلهانه نسبت داده‌اند. به عبارتی با یک رابطه رسمی ممکن است بتوان عشق ابلهانه و عشق کامل و هوس و عشق رفاقتی را تجربه کرد حال آن‌که با یک رابطه رسمی احتمال تجربه عشق رفاقتی، عشق احساساتی و مهر و علاقه به یک نسبت وجود دارد.

تحلیل پدیدارشناسانه

در این پژوهش تعداد ۱۸ رابطه از فیلم‌های سینمایی که ملاک‌های ورود را داشتند، شرکت داده شدند، در نتیجه فرایند کاهش داده‌ها، ۴۳ مفهوم ابتدایی، شش مقوله فرعی و دو مقوله اصلی عشق

غیرکامل و عشق کامل در نظریه عشق استرنبرگ در نمونه مورد بررسی شناسایی شد. عشق غیر کامل با مقولات عشق احساساتی (صمیمیت و هوس)، عشق رفاقتی و عشق احساساتی، جایگزینی صداقت با تعهد در عشق احساساتی، آسودگی در هوس، صمیمیت وانمودی و عشق کامل مردانه به عنوان مقولات فرعی این مطالعه به دست آمدند:

الف. عشق غیرکامل

مقوله ۱. عشق احساساتی (صمیمیت و هوس): فیلم خوابزده‌ها هومن نامزد فعلی آذر وارد خانه او می‌شود در حالی که فیروز هم برای هم مصرف شام به دعوت آذر آمده تا هومن خواننده نسل جوان را ببیند. این دو در عین این که وضعیت آذر را می‌دانند، کاملاً بی‌تفاوت با لبخند رسمی بدون تحریک غیرتی به هم معرفی می‌شوند. در رابطه آذر و هومن و آذر و فیروز، صمیمیت از طرف ویژه آذر نسبت به هر دو نفر وجود دارد و هوس هم قابل درک است. سازندگان فیلم زشتی این رابطه را با صحنه‌های تجمیلی و آهنگ هومن به عنوان خواننده و صحبت‌های خنده‌دار و محبت‌آمیز فیروز و آذر سر میز شام در هم می‌آمیزند و سعی دارند حواس مخاطب را از آنچه دارد می‌بیند و نباید به تنش روحی او ختم شود، پرت کنند. چشم مخاطب باید به این صحنه‌ها عادت کند و آنجا که برای سازندگان فیلم مسئله است دچار تنش شود، مثل موردی که در پاساژ برای نازگل اتفاق می‌افتد و مخاطب باید با نازگل هم‌دلی کرده و عصبانی شود. آذر این دو نفر را این‌طور به هم معرفی می‌کند که: «فیروز نشاط سرمایه‌گذار و هومن دیازپام خواننده نسل جوان» به عبارتی علی‌رغم باطن رابطه که مشخص است، روابط عاطفی و تقاضای جنسی بین آذر با هومن و فیروز با آذر وجود دارد. برای رفع تنش در ظاهر، عناوینی که به هم نسبت می‌دهند.

تصویر ۱. معرفی هومن به فیروز توسط آذر (معرفی یک نامزد به فردی که با او رابطه نامشروع دارد)

مقوله ۲. عشق رفاقتی و عشق احساساتی: آنچه در یک رابطه مهم دانسته می‌شود باتوجه به تعریفی که از رابطه ارائه می‌شود صمیمیت است و آن قدر که صمیمیت اهمیت دارد می‌تواند فرد را به تعهد وادار کند. این است که خسرو به دکتر می‌گوید: «ازدواج یعنی ازدست دادن توجه تعداد کثیری از زیبا رویان و کسب بی توجهی یک نفر». یا زن به مرد هنگام دعا و در مقابل دکتر می‌گوید: «اگه تو قصد

ازدواج نداری من یه خواستگار خوب دارم...» این کلمات نشان می‌دهد که رابطه براساس تعهد و هوس ادامه پیدا کرده است نه صمیمیت و نادیده گرفتن تعهد را نشان می‌دهد که خسرو می‌گوید: «من خیلی‌ها رو می‌شناسم دوست دختر دوست پسرای قبلیشون رو عروسشون دعوت می‌کنن». و دکتر در پاسخ آن‌ها این طور راه حل می‌دهد که: «در دروان قدیم ازدواج هدف بود ولی الان شما باعلاقه انتخاب می‌کنین». پس در فیلم‌های سینمایی آنچه مهم نشان داده می‌شود مهر و علاقه است نه عشق کامل در این صحنه برخورد مرد در مواجهه با پرستار بچه و لبخند و تعامل مصنوعی زن، در زندگی زن و مردی که خود را روشنفکر می‌دانند نشان داده می‌شود:

تصویر ۸. مواجهه ترانه با پرستاری که شوهرش را مجذوب خود کرده است.

مقوله ۳. جایگزینی صداقت با تعهد در عشق احساساتی: در مکالمه تلفنی آذر و هومن آنچه را می‌بینیم که ما انتظار داریم از فیروز بشنویم. در رابطه آذر و هومن می‌بینیم که آذر تلفنی خطاب به هومن، درحالی‌که به او از ریاکاری فیروز خبر می‌دهد، این طور پاسخ می‌دهد که: «همه همین جورین وا... نه کجا ما خودمون نیستیم همه تو خونه یه آدم دیگه بیرون یه آدم دیگه» و با این گفتار وضعیت بدحجاب و آرایش خود را تأیید می‌کند. این که او یک وجه نمایش دارد، اما فیروز و افرادی مانند منشی او، برای نمایش و ظاهرسازی، خود را ظاهر به صلاح نشان می‌دهند، اما در باطن همان رفتار آذر را دارند. پس رفتار آذر بهتر است که فردی است که ظاهر و باطنش یکی است. در ادامه، آذر به هومن می‌گوید: «یکی از اصول اخلاقی که ما رعایت می‌کنیم تو رابطه مون اینه که هیچ وقت بهم دروغ نمی‌گیم...» و این طور نشان داده می‌شود که مطرح کردن روابط غیراخلاقی خود برای کسی که با او در روابط زناشویی هستید، نشان‌دهنده صداقت شماست و یا آذر در پاسخ به هومن به این پرسش که از او می‌پرسد: «کی می‌کشیش؟ - (منظور فیروز را کی می‌کشی؟) می‌گوید: هر وقت تو خواننده شدی!». این‌جا هم بحث مهمی وجود دارد و آن این که مرد در اینجا باید غیرتی از خود نشان دهد، اما در مقابل زن به او می‌گوید که از رفتار دوگانه فیروز به رنج آمده است و آن قدر از او عصبانی است و برایش آزاردهنده است که می‌تواند او را بکشد، اما به خاطر طرف دوم یعنی هومن این قضیه را مسکوت گذاشته است. بار دیگر، این گفت‌وگو

نشان‌دهنده آن است که سینما نقش زن و مرد در روابط زناشویی تغییر داده‌است و به جای آن‌که مرد به دنبال حفظ زن و کسب منفعت برای او باشد، زن این وظیفه را با ارائه خود به مرد دیگر انجام می‌دهد.

مقوله ۴. آسودگی در هوس: احساس امنیت و آسودگی در سوء استفاده از صمیمیت طرف مقابل نیز عامل دیگری برای تشویق به برقراری رابطه بدون تعهد و حتی صمیمیت است. اگرچه شاید قصد فیلم‌ساز در نهایت این نیست، اما سکانس‌های جالبی که مخاطب با آن درگیر است و زندگی خوبی که فیروز به لحاظ مادی دارد، تصویر جذابی از بی‌تعهدی و لاقیدی برای مخاطب ایجاد می‌کند. نکته دیگر واکنش فیروز در قبال زنی که ما نمی‌شناسیم و فیروز او را سر کار گذاشته‌است، نشان داده می‌شود. خوشحالی زایدالوصف فیروز همراه با اعتماد به نفسی که از میل او به ادامه این کار خبر می‌دهد. این مکالمه نیز با صحنه‌آرایی و استفاده از المان باران در تصویر همراه است. در قبال تهدید زن که پشت خط می‌گوید: «فکر کردی من خرم هرکاری دلت خواست بکنی؟ بیچونی بری؟ پدرتو در میارم». فیروز با خنده می‌گوید: «به همین خیال باش پنج زار بده آش».

تصویر ۲. آسودگی فیروز از پیگیری و تهدیدات زنانی که آن‌ها را سرکار گذاشته‌است.

یعنی در صورت عدم تعهد به رابطه زناشویی و صرف اشتیاق و هوس موقت نسبت به کسی، فرد پاسخگو نیست و این پاسخگو نبودن و چهره خندان، نشان از اعتماد به نفس فیروز برای محاکمه نشدن در اجتماع، تجربه او و تکرار این دست از روابط در گذشته و عزم انجام آن در آینده دارد.

مقوله ۵. صمیمیت وانمودی: آنچه در روابط زن و مرد در این فیلم‌ها نشان داده می‌شود یک زن با عدم صداقت و عدم تعهد در عین حال وانمود کردن نسبت به صمیمیت در رابطه می‌تواند موفق باشد در سکانشی دیگر از فیلم خواب‌زده‌ها، دوست نازگل به او می‌گوید: «بجو بازی در نمیاریا... می‌ری می‌شینی ملیحانه لبخند می‌زنی... عین خانم‌ها. منخشو می‌زنی... میای در آغوش خودم» این مکالمات‌ها در فیلم آموزش می‌دهد که یک زن برای گرفتن حق خود باید از تکنیک عدم تعهد به روابط زناشویی استفاده کند و آن‌جا که محل امنیت است بعد از مادر، نه مرد که دوست هم‌سال و هم‌جنس او است.

ب. عشق کامل

مقوله ۶. عشق کامل مردانه: آنچه در سینمای مورد مطالعه نشان داده می شود این است که تعهد، صمیمیت و اشتیاق عشق کامل را تنها یک مرد تجربه می کند آن هم مردی که عشق او به او خیانت کرده- است هم مادر او به او خیانت کرده و او را تنها گذاشته و ازدواج کرده است. از هیچ یک از زنانی که در زندگی دیده است نتوانسته صمیمیت یا تعهدی دریافت کند. نه از همسرش صمیمیت دریافت کرده است نه از کسی که او را از کودکی دوست داشته است، اشتیاقی برای رابطه جلب کرده است؛ نه از مادرش تعهدی یاد گرفته است. با این حال این مرد یک عشق کامل را ارائه می دهد. البته عشقی که مدنظر سازندگان فیلم است نه اینکه در راستای حفظ خانواده باشد که اگر این بود ارژنگ می بایست همسر خود را نگه می داشت. در نهنگ عنبر فیلم با اظهار وفاداری ارژنگ به رویا شروع می شود: «نمیدونم چه حکمتیه که همیشه روز تولدم تنهام ساعت ۵ داره ۵۰ سالم میشه و کسی رو ندارم بهم تبریک بگه کسیکه می تونه امروز خوشحالم کنه عشق قدیمی و همیشگی منم رویاست هر قدیمی که برداشتم تو زندگیم فقط برای خوشحالی رویا بوده و بس». مردی که ۵۰ سال برای به دست آوردن یک عشق قدیمی صبر کرده است صبری که برای همسر خود نکرد و او را در مقابل عشق قدیمی اش به راحتی رها کرد. ارژنگ راجع به مادرش این طور توضیح می دهد که: «این مادرم که همه زندگیش میز توالش بود و سشوارش».

تصویر ۳. مادر ارژنگ درحالی که به فکر خود است و صحنه جزوه خاطراتی است که ارژنگ از کودکی خود

به یاد می آورد

این فیلم زن را نشانه بی وفایی و نادانی معرفی می کند و صحنه خیانت مادر و علاقه عکاس آتلیه به او و علاقه متقابل مادرش به عکاس در حین این که همسر پدرش بوده را نمایش می دهد. عشق ابلهانه مادر و پدر ارژنگ در قبال عشق رفاقتی مادر ارژنگ در نهایت پیروزی را به عشق رفاقتی می دهد. شکست تعهد و پیروزی صمیمیت در این فیلم نشان داده می شود. مردی که به نظر نمی رسد از سلامت اخلاقی برخوردار باشد همراه با بی تعهدی مادر به پدر و بی توجهی پدر به شرایط روحی مادر زندگی خانوادگی ارژنگ را نابود می کند اما آن چه فیلم بر آن تکیه می کند بی تعهدی مادر است.

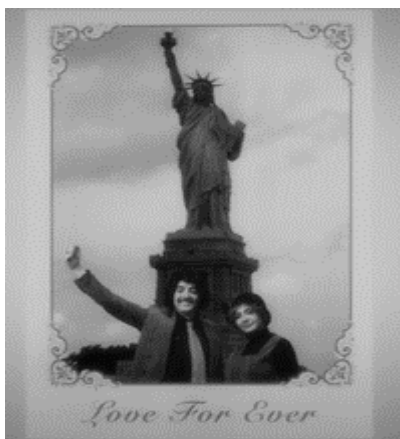
تصویر ۴. عکاسی که به مادر ارژنگ علاقه‌مند است و مادر ارژنگ و صحنه جزوه خاطراتی است که ارژنگ از کودکی خود به یاد می‌آورد.

مادر که از پدر ارژنگ متنفر است و در فیلم این انزجار نشان داده می‌شود آن هم از مردی متعهد به خانواده که در حال تلاش شبانه روزی برای خانواده است ولی از جذابیت‌های ظاهری بی‌بهره است.

تصویر ۵. رفتار مادر با پدر از چشم ارژنگ در کودکی

پس از جدایی کارت پستالی از خود و همسر فعلی‌اش را برای ارژنگ می‌فرستد که موجب تحقیر او در پاسخ‌دادن به رویا در کودکی می‌شود. آنچه در ذهن ارژنگ می‌ماند تصویری از بی‌تعهدی مادر به عنوان مهم‌ترین زن زندگی ارژنگ نسبت به او و غرق شدن او در جذابیت‌های ظاهری جنسی مرد عکاس است.

تصویر ۶. کارت پستال مادر با عکاس- عشق ابدی

این در شرایطی است که فیلم نهنگ عنبر یکی از پرفروش ترین فیلم‌های فارسی در سال‌های اخیر بوده است. یا وقتی رویا در مواجهه با دکتر ارژنگ را فراموش کرده و به نزدیک‌ترین جسم کنار خود می‌کوبد تا شدت اشتیاقش به وی را نشان دهد این رفتار از همان رویایی است که به دنبال هوا و هوس خود مهاجرت کرده و ارژنگ را تنها گذاشته است، علی‌رغم کمک‌های ارژنگ به او دوباره همین رفتار تکرار می‌شود. در این فیلم هیچ یک از زنان قابلیت حفظ ازدواج عاشقانه را ندارند. این درحالی است که ارژنگ خود نمی‌تواند زندگی خانوادگی خود را حفظ کند و با وجود عشق به رویا به ازدواج با زن دیگری تن می‌دهد منتها مخاطب به او حق می‌دهد که نتوانسته در زندگی خود موفق باشد چون آن زن خصلت‌های زنانه ندارد این درحالی است که از ابتدا این هویت برای مخاطب مشخص است:

تصویر ۷. نخستین مواجهه رویا با دکتر

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف بررسی انواع عشق در سینمای ایران و با تمرکز بر فیلم‌های پرفروش دهه ۱۳۹۰، براساس نظریه عشق استرنبرگ، نشان می‌دهد که سینمای مورد بررسی رویکردی خاص و محدود نسبت به مؤلفه‌های عشق دارد. یافته‌ها حاکی از آن است که عنصر غالب در روابط عاشقانه فیلم‌ها صمیمیت

است که اغلب به صورت صمیمیت وانمودی و ابزاری برای رسیدن به اهداف فردی، به ویژه برای زنان، نمایش داده می شود. عشق کامل، تنها از سوی مردان و در برخی روابط خاص نمایش داده شده و معمولاً در کنار اشتیاق و تعهد معنا یافته است، در حالی که عشق های رایج تر در فیلم ها از نوع عشق های ابلهانه (هوس بدون تعهد) و عشق های رفاقتی (صمیمیت و تعهد بدون اشتیاق) هستند. تحلیل فیلم ها نشان می دهد که ابعاد سه گانه عشق استرنبرگ به ندرت کامل و متوازن نمایش داده می شود و تعهد، کم رنگ ترین مؤلفه در این روابط است. سینما با بازنمایی بی خطر بودن بی تعهدی در روابط، به ویژه از سوی زنان، به طور غیر مستقیم در ترویج فرهنگ بی تعهدی زناشویی نقش دارد. رابطه عاشقانه در فیلم ها مهم تر از نهاد ازدواج قلمداد می شود، حتی اگر این رابطه رسمی نباشد یا میان افراد متأهل و مجرد شکل گرفته باشد. از دید فیلم سازان، صداقت و اشتیاق برای حفظ رابطه، جایگزین تعهد رسمی شده است؛ با این حال، این نوع روابط بیشتر در چارچوب عشق های رمانتیک و احساسی قرار می گیرند که طبق نظریه استرنبرگ عشق کامل محسوب نمی شوند و نمی توانند سلامت روانی بلندمدت فرد را تضمین کنند. در نهایت، مطالعه تأکید می کند که کم توجهی به مفهوم تعهد در سینمای معاصر ایران، نه تنها تأثیر مستقیمی بر تصور عمومی از عشق و ازدواج دارد، بلکه در بازتعریف مفاهیمی همچون خانواده، رابطه مشروع، و نقش زن و مرد در رابطه نیز تأثیرگذار است. با توجه به محدودیت هایی نظیر تغییر قیمت بلیط، ورود شبکه خانگی، و همه گیری کرونا، توصیه می شود مطالعه ای گسترده تر در سطح ملی و بین المللی درباره بازنمایی عشق، خانواده و تعهد در فیلم ها، سریال ها و محتوای پرمخاطب فضای مجازی انجام شود تا تصویری جامع تر از تحولات فرهنگی و اجتماعی معاصر به دست آید.

ملاحظات اخلاقی

رعایت اخلاق پژوهش: این مطالعه با رعایت کدهای اخلاقی انجام پذیرفته است.
 حمایت مالی: پژوهش حاضر تحت حمایت مالی هیچ نهادی نبوده است.
 سهم نویسندگان: نویسنده نخست نگارش مطالعه را به عهده داشته است. ارائه موضوع نظریه عشق استرنبرگ پیشنهاد نویسنده دوم بوده است. هر دو نویسنده در کدگذاری و نتیجه گیری مشارکت دارند. هر دو نویسنده همچنین پیش نویس نهایی مقاله را تایید کردند.
 تضاد منافع: این پژوهش مستقیم یا غیر مستقیم با منافع شخص یا سازمان خاصی تعارض ندارد.
 دسترسی به داده ها: داده های حمایت کننده از این مطالعه در مقاله و/یا الحاقات (ضمائم) گنجانده شده است.

منابع

- آزادارمکی تقی، خالق پناه کمال. (۱۳۹۰). سینما درباره سینما: متاسینما در سینمای ایران پس از انقلاب اسلامی و مجادله بر سر خود سینما. مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۷(۲۵): ۷۱-۹۵. [link]
- آل شیخ، رحیم، عباسی، بیژن و گرجی، علی اکبر (۱۳۹۸). بررسی حقوقی و اخلاقی چالش های ناشی از آزادی سینما. مجله پژوهش های اخلاقی، ۹(۴)، ۲۷-۴۱. [link]

- امیری، ساره و آقابابایی، احسان. (۱۳۹۶). برساخت معنایی زن روشنفکر خاص در سینمای پس از انقلاب اسلامی. فصلنامه مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۱۸ (۴۰)، ۹۵-۱۲۲. [link] doi: 10.22083/jccs.2018.92061.220
- بابایی فرد، اسداله؛ صنعتکار، احسان. (۱۴۰۲). عوامل موثر بر طلاق عاطفی همسران در شهر کاشان، نشریه زن و مطالعات خانواده، ۱۶ (۶۰)، ۷-۳۶. [link] Doi. 10.30495/jwsf.2022.1928155.1634
- بادران، مهنار؛ باقری، شهلا؛ بانکی پورفرد، امیرحسین؛ پسندیده، عباس؛ جوکار، محبوبه (۱۳۸۶)، اندیشه‌های راهبردی زن و خانواده، تهران: دبیرخانه نشست اندیشه‌های راهبردی.
- باومن، زیگمونت (۱۳۸۴). عشق سیال، ترجمه عرفان ثابتی، تهران: ققنوس.
- بدوی، فاطمه، بلخاری قهی، حسن و عزت السادات میرخانی (۱۳۹۰). بررسی روابط همسران در فیلم‌های سینمایی ایران (۱۳۷۸-۱۳۸۸). پژوهش نامه زنان، ۲ (۳)، ۲۴-۱. [link]
- برهانی زاد، شبنم و عبدی، رضا (۱۳۹۶). نقش ابعاد مثلث تاریک شخصیت در پیش‌بینی صمیمیت و نگرش به خیانت زوجین متقاضی طلاق. اندیشه و رفتار، ۱۱ (۴۵)، ۱۶-۱۷. [link]
- پسندیده، عباس (۱۳۸۳) پژوهشی در فرهنگ حیا، قم: دارالحدیث.
- جعفری علی و بیهرانو عبدالله (۱۳۹۳). آسیب‌شناسی تصویرپردازی سینمای ایران از ازدواج؛ با تأکید بر دیدگاه اسلام. دوفصلنامه علمی- پژوهشی دین و ارتباطات، ۲۱ (۴۵)، ۲۷-۵۳. DOI: 10.22059/jwfc.2017.1446242
- [link]
- خدمتگزار، حسین. و دیگران (۱۳۸۷). بیوفایی همسران، چاپ نخست، تهران: قطره.
- خورشیدیان، رانیکا، سوخکیان، هدایت، چوپانکاره، وحید، اژدری، علیرضا و امامی، جمشید (۱۳۹۳). نقش رسانه‌ها در هدایت فرهنگ عمومی (بررسی موردی: جریان مد در جامعه). مطالعات بین‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ، ۴ (۸)، ۸۹-۷۳. [link]
- دادگران، سیدمحمد، زندی، مهسا، امیری، مریم. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر نقش فرهنگی سینمای ایران بر پایین‌دستی ارزش‌های اخلاقی جوانان (مطالعه موردی: تهران منطقه ۵). نشریه مطالعات رسانه‌ای، پیاپی ۳۰، ۷-۲۰. [link]
- رمضانی فر، حدیثه؛ کلدی، علیرضا؛ قدیمی، بهرام. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل موثر بر طلاق عاطفی در زنان متأهل شهرستان تنکابن، فصلنامه زن در توسعه و سیاست، ۱۹ (۲)، ۱۶۷-۱۹۱. [link] https://doi.org/10.22059/jwdp.2021.316823.1007940
- زاهدی، مهدی و واحد، فائزه (۱۳۹۶). نظارت‌های دولتی بر تولیدات سینمایی در ایران: (با نگاهی به پرونده فیلم سنتوری). فصلنامه علوم خبری، ۲۲، ۱۶۳. [link]
- سالاری فر، محمدرضا (۱۳۹۶). مبانی روان‌شناختی «حجاب» و «عفاف» با تأکید بر متون اسلامی. دو فصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی، ۲۱، ۷۷-۱۰۶. Doi. 10.30471/PSY.2018.1425
- سیار، ثریا؛ راهب، غنچه و اقلیما، مصطفی (۱۳۹۱). مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج‌های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران. رفاه اجتماعی، ۱۲ (۴۷): ۲۸۱-۲۹۵. [link]
- شجاعی، محمدصادق. (۱۳۸۸). درآمدی بر روان‌شناسی تنظیم رفتار با رویکرد اسلامی. قم: دارالحدیث.
- فتحی، منصور؛ پروین، ستار و جوادیان، سیدرضا (۱۳۹۵). مقایسه علل بی‌وفایی مردان و زنان در روابط زناشویی یک مطالعه کیفی. مجله تحقیقات کیفی در سلامت، ۵ (۴)، ۴۱۸-۴۱۰. Doi. 10.22059/ijsp.2022.87903
- [link]
- فوجی، عادل؛ نادری، فرح. (۱۳۹۵). رابطه مهارت‌های اجتماعی و اعتقادات مذهبی با طلاق عاطفی در مراجعین زن به مراکز روان‌شناختی شهر اهواز، نشریه روان‌شناسی فرهنگی زن، ۸ (۲۷)، ۲۳-۳۶. [link]

- کرم اللهی، نعمت الله، شرف الدین، سیدحسین و رفیع الدین اسماعیلی (۱۳۹۶). جریان شناسی سینمای پس از انقلاب اسلامی ایران. فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، ۸ (۳)، ۳۴-۵۰. [link]
- کرمی، الهام و ساروخانی، باقر (۱۳۹۳). بررسی جامعه شناختی سبک زندگی در سینمای ایران پس از انقلاب (فیلم های اجتماعی پر فروش دهه ۱۳۸۰). فصلنامه جامعه پژوهی فرهنگی، ۵ (۱)، ۸۶-۵۹. [link]
- کنعانی، محمدمامین، محمدزاده، حمیده. (۱۳۹۵). تماس های شبکه ای و تجربه عشق سیال: مطالعه کیفی دانشجویان دختر دانشگاه گیلان. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۹ (۱)، ۱۱۵-۱۴۷. doi: 10.22035/ijcr.2016.302. [link]
- گود، نانسی (۱۳۸۴). زندگی باهمسرکج مدار (راهنمای سازگاری زناشویی برای زنان). ترجمه فروزنده داور پناه. انتشارات جوانه رشد، چاپ دوم، تهران
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸). جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان، تهران، نی.
- محمودی، ایرج، عبدالرحمانی، رضا، مظفری، محمدمهدی. (۱۳۹۷). تحلیل محتوای امنیتی پیام های شبکه اجتماعی تلگرام. فصلنامه علمی راهبرد، ۲۷ (۴)، ۱۲۵-۱۵۰. [link]
- محمودی، بهارک (۱۳۹۳). اسطوره خانواده، جدال در میدان بازنمایی، فصلنامه جامعه، فرهنگ، رسانه، ۴ (۱۳)، ۱۱۳-۱۳۰. [link]
- مختاری، امین، خشنودان، فرزاد و شاهین جوادی نژاد. (۱۴۰۱). بررسی چالش های سینما در دوران کرونا و رقابت با شبکه نمایش خانگی با نگاهی به آینده صنعت سینما. نشریه پژوهش در هنر و علوم انسانی، ۷ (۲)، ۳۱-۴۲. [link]
- مظفری نیا، سهراب، قاسمی پور، مریم. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین سبک زندگی متأثر از فضای مجازی و طلاق عاطفی در شهر ایلام. فصلنامه علمی فرهنگ ایلام، ۱۸ (۵۶/۵۷)، ۱۷۱-۱۹۱. [link]
- معیدفرو، سعید و صفری، فاطمه (۱۳۹۷). تعارضات هنجاری منجر به ریاکاری به روایت سینما. نشریه بررسی مسائل اجتماعی ایران، ۹ (۱)، ۱۲۱-۱۴۲. doi: 10.22059/IJSP.2018.65903. [link]
- مهدیان، حقیظه و اسماعیلی، رفیع الدین (۱۳۹۲). بازنمایی روابط عقیفانه مرد و زن در سینمای ایران (مطالعه موردی فیلم درباره الی). فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، ۱۷ (۱)، ۱۲۹. [link]
- مهرداد، هرمز (۱۳۷۹). مقدمه ای بر نظریات و مفاهیم ارتباط جمعی. تهران: فاران.
- مومنی، خدامراد؛ آزادی فرد، صدیقه (۱۳۹۴). رابطه دانش و نگرش جنسی و باورهای ارتباطی با طلاق عاطفی، نشریه آسیب شناسی، مشاوره و غنی سازی خانواده، ۱ (۲)، ۳۴-۴۵. [link]
- تقشبندی، شیما، خواجه نوری، بیژن، عباسی شوازی، محمدتقی. (۱۴۰۱). تبیین رابطه بین مصرف رسانه ای و طلاق عاطفی، با تاکید بر محتوای رسانه ها (مورد مطالعه: زنان متأهل شیراز). نشریه مسائل اجتماعی ایران، ۱۳ (۱)، ۲۴۹-۲۶۹. [link]
- نیکوگفتار، منصوره. (۱۴۰۰). تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی با میانجیگری صمیمیت در زنان متأهل واریسی یک مدل علی، مجله سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۵ (۱)، ۱۱۷-۱۲۵. [link]

References

- Al-Sheykh, R. Abbasi, B., Gorgi, A.A. (2019). Review the Legal and Moral Challenges Posed by Cinema Freedom. *Quarterly Ethical Research* (Association for Islamic Thought), 9 (4), 27-41. (traxt in persian). [link]
- Amiri, S., Aqababee, E. (2017). Construction of a Specific Intellectual Woman in the Iranian Movies. *Journal of Culture-Communication Studies*, 18 (40), 95-122. [Text in persian] [link]
- AzadArmaki, T. & KhaleqPanah, K. (2011). Cinema about Cinema: Meta-Cinema of the Iranian Post-Revolution Cinema. 7 (25), 71-95. Doi. 10.22083/jccs.2018.92061.220 [text in persian][link]

- Babaei Fard, A., Sanatkar, E. (2023). Factors affecting the emotional divorce of spouses in Kashan city, *Journal of Women and Family Studies*, 16 (60), 7-36. doi: 10.30495/jwsf.2022.1928155.1634 (text in persian). [link]
- Badran, M.; Bagheri, S.H., Bankipourfard, A.H., Pasandideh, A., Jokar, M. (2006). *Strategic Thoughts of Women and Family*, Tehran: Secretariat of Strategic Thoughts Meeting.
- Badvi, F., Bolkhari Ghahi, H., & Mirkhani, E. A. (2011). Couples' Relations in Iranian Movies (1999-2009). *Women Studies*, 2 (3), 1-24. (text in persian)[link]
- Basharpour, S. (2012). The effectiveness of cognitive processing therapy on the improvement of posttraumatic symptoms, quality of life, self esteem and marital satisfaction in the women exposed to infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*. 2 (2), 193-208 [Text in Persian]
- Bauman, Z. (2004). *Eshgh Sial*, translated by Irfan Tsabiti, Tehran: Qaqnos.
- Esere, M. O. , Yeyeodu, A. , Oladun, C. (2014). Obstacles and Suggested Solutions to Effective Communication in Marriage as Expressed by Married Adults in Kogi State, Nigeria , *Journal Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 114, 584 – 592. [link]
- Fathi, M., Parvin, S., & Javadiyan, S. R. (2017). Comparing the Causes of Infidelity in Marital Relationships among Men and Women: A Qualitative Research. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 6 (4), 401-418. (text in persian).[link]
- Fuji, A., Naderi, F. (2015). The relationship between social skills and religious beliefs with emotional divorce in female clients to psychological centers in Ahvaz, *Journal of Women's Cultural Psychology*, (27) 8, 23-36 [link]
- Giddens, A. (1999). *Society and personal identity in the new era*, translated by Nasser Moafaqian, Tehran, Ni. (text in persian).
- Good, N. (2004). *Life with Sarkaj Modar (a guide to marital compatibility for women)*. Translated by Foruzandeh Davr Panah. Javane Roshd publishing house, second edition, Tehran
- Izard, C. E. (1991). *The psychology of emotions*. New York: Plenum.
- Kanani, M. A., & Mohammadzadeh, H. (2016). Networked Connections and Experience of Liquid Love: A Qualitative Study on Female Students of Guilan University. *Journal of Iranian Cultural Research*, 9 (1), 115-147. Doi: 10.22035/ijcr.2016.302. (text in persian). [link]
- Khorshidian, R., Sookhakian, H., Choopankareh, V., Ajdari, A., & Emami, J. (2014). Fashion Trends in Society: A Case Study. *Interdisciplinary Studies in Media and Culture*, 4 (2), 73-89.[link]
- Mahmoudi, B. (2014). Astoreh Fadzei, Jedal in the field of representation, *Community, Culture, Media Quarterly*, 4 (13), 113-130. (text in persian). [link]
- Mehdian, H., Ismaili, R. (2012). Representation of chaste relations between men and women in Iranian cinema (a case study of the film about Eli). *Social Cultural Knowledge Quarterly*, 17, (1), 129 (text in persian). [link]
- Mehrdad, H. (2000). *An introduction to theories and concepts of mass communication*, Tehran: Faran. (text in persian).
- Moeidfard, S., & Safari, F. (2018). Normative Conflicts and Hypocrisy by Cinema's Account. *Journal of Social Problems of Iran*, 9 (1), 121-142. doi: 10.22059/ijsp.2018.65903 (text in persian).[link]
- Mohammadi, I. , Abdolrahmani, R., Mozaffari, M.M. (2019). Contents Analysis of Security Related Messages Network Telegram Messenger Application. *Strategy*, 27 (4), 125-150. (text in persian).[link]
- Mokhtari, A., Khoshnoudan, F. , Shahin J. (1401). Investigating the challenges of cinema in the era of Corona and competing with home theater networks with a view to the future of the cinema industry. *Journal of Research in Art and Human Sciences*, 7 (2), 31-42. (text in persian). [link]
- Momeni, K., Azadifard, S. (2015). The Relationship Between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Family Pathology Counseling and Enrichment Journal*, 1 (2), 34-45[link]

- Mozafarinia, S., & Ghasemipour, M. (2018). A Survey of Relationship between Lifestyle Influenced by Cyberspace and Emotional Divorce in city of Ilam. *A scientific journal of ilam culture*, 18 (56.57), 171-191. (text in persian). [link]
- Naghshbandi, S., khajenoori, B., Abbasi shavazi, M.T. (2022). Explaining the relationship between media consumption and emotional divorce, with an emphasis on media content (Study of married women in Shiraz). *Social Problems of Iran*. 13 (1), 249-269. (text in persian). [link]
- Nelson, J. A., Kirk, A. M., Ane, P. & Serres, S. A. (2011). Religious and Spiritual Values and Moral Commitment in Marriage: Untapped Resources in Couples Counseling?. *Counseling and Values*, 55 (2), 228-246. <https://doi.org/10.1002/j.2161-007X.2011.tb00034.x> [link]
- Nikoogofar, M. (2021). Marital Conflicts with Emotional Divorce by Mediating the Role of Intimacy in Married Women; Examining a Causal Model. *Islamic Life Style*. 5 (1), 117-125. (text in persian). [link]
- Ramezanifar, H., Kaldi, A., & Ghadimi, B. (2021). Analysis of emotional divorce and its effective factors in married women of Tonekabon city. *Woman in Development & Politics*, 19 (2), 167-191. doi: 10.22059/jwdp.2021.316823.1007940. (text in persian). [link]
- Ramirez, J.R.A. (2008). An examination of the tripartite approach to commitment: an actorpartner interdependence model analysis of the effect of relational maintenance behavior. *Journal of Social and Personal Relationships*. 25 (6), 943-65 [link]
- Salarifar, M. (2018). The Psychological Foundations of Hijab and Chastity with an Emphasis on Islamic Texts. *Studies in Islam and Psychology*, 11 (21), 77-106. doi: 10.30471/psy.2018.1425. (text in persian) [link]
- Slosarz, WJ. (2000). Relations between lifestyle and factors affecting sexual life. *Sex Relatsh Ther*. 15 (4), 367-80. [link]
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93 (2), 119 . <https://doi.org/10.1037/0033-295X.93.2.119> [link]
- Tilley, D., Palmer, G. (2013). Enactments in emotionally focused couple therapy: shaping moments of contact and change. *Journal of Marital and Family Therapy*. 39 (3), 299-313. DOI: 10.1111/j.1752-0606.2012.00305.x [link]
- Turner, J. H. (2006). *Psychoanalytic sociological theories and emotion*. In: *Handbooks of the Sociology of Emotions*. Edited by Stets, Jan E & Jonathan H
- Zahedi, M., & Vahed, F. (2017). Governmental supervision on cinematic productions in Iran (Looking at the case of Santouri movie). *News Science*, 6 (22), 165-188. (text in persian) [link]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

